

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת: חברת הכנסת מרב מיכאלי

2632/25/פ

הצעת חוק סיוע למשפחות שבראשן הורה עצמאי (תיקון – הרחבת תחולה), התשפ"ג–2023

1. תיקון סעיף 1 בחוק סיוע למשפחות שבראשן הורה עצמאי, התשנ"ב–1992¹, בסעיף 1, בהגדרה "הורה עצמאי", בפסקת משנה (2)(א), בסופה יבוא "לרבות הליך הנובע מפירוק קשר הנישואין המתנהל בבית המשפט לענייני משפחה".

דברי הסבר

על פי ההגדרה המופיעה כיום בחוק סיוע למשפחות שבראשן הורה עצמאי, התשנ"ב–1992 (להלן – החוק), הורה עצמאי הוא, בין היתר, אדם נשוי אשר "חי בנפרד מבן זוגו תקופה של שנתיים לפחות ופתח בהליך על פי דין להשתחרר מקשר הנישואין ופעל במסגרת הליך זה שנתיים לפחות". להגדרה זו השלכות על זכאותם של נשים למספר קצבאות, ביניהן מענק לימודים לפי חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה–1995.

כיום, המוסד לביטוח לאומי מפרש תנאי זה כמחייב הגשת תביעת גירושין לבית הדין הדתי הרלוונטי. ואולם, נשים רבות בוחרות לפתוח את הליך הפרידה דווקא בבתי המשפט לענייני משפחה, בין היתר באמצעות הגשת תביעת משמורת, מזונות או פירוק שיתוף של נכסים משותפים, ורק בהמשך פונות לבית הדין הדתי לצורך הליך הגירושין. בחירה זו נובעת לרוב מסיבות כלכליות, משפטיות ואישיות, ואין היא מעידה על כך שכוונת האישה להיפרד מבעלה אינה כנה. תכליתם ומהותם של הליכים אלה הם שחרור מקשר הנישואין, על כל היבטיו. על כן, אין הצדקה לכך שנשים אלה אינן זכאיות לאותם מענקים כמו נשים שהגישו תחילה תביעות גירושין בבתי הדין הדתיים. מדיניות זו חותרת תחת תכליתו של החוק שהיא לסייע למשפחות חד הוריות בהן הנטל הכספי הכרוך בגידול ילדים מוטל על אחד ההורים בלבד. לאור האמור לעיל, מוצע לתקן את ההגדרה "הורה עצמאי" שמופיעה בחוק, כך שגם אישה הפועלת לפחות שנתיים במסגרת הליך הנובע מפירוק קשר הנישואין אשר מתנהל בבית המשפט לענייני משפחה, תיכלל בהגדרה. תיקון זה יאפשר להתאים את החוק למציאות הקיימת ולהבטיח את הגשמת תכליתו בצורה ראויה ושוויונית.

הצעת החוק נכתבה בסיוע המרכז לקידום מעמד האישה על שם רות ועמנואל רקמן באוניברסיטת בר אילן.

הצעות חוק זהות הונחו של שולחן הכנסת העשרים ושלוש ועל שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חברת הכנסת מרב מיכאלי (פ/320; פ/1013/24).

הצעת החוק זהה לפ/1013/24 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ו' באדר התשפ"ג (27.02.2023)

